

ningskommissionen kan møde ved sagfører; dette er også forudsat under drøftelserne i ålegårdskommissionen og senere under lovforslagets udarbejdelse i fiskeriministeriet.

b) Ved kommissionens besigtigelsesforretninger, jfr. § 11, stk. 2, må det forekomme rimeligt, at alle, der har en interesse deri, har adgang til at møde. Ved de møder iøvrigt, hvor afløsningskommissionen forhandler med rettighedsindehavere eller andre i afløsningen interesserede, synes det naturligt, at disse alene kan medtage andre personer, som kan oplyse forhold af interesse for sagens behandling og bedømmelse, således at disse i det omfang, kommissionen finder det fornødent til sagens klarlæggelse, kan få adgang til at udtale sig. Andre personer bør derimod ikke have adgang, idet der her må tages hensyn til, at de pågældende rettighedsindehavere, med hvilke afløsningskommissionen skal forhandle, må have krav på at kunne udtale sig frit om det af dem udøvede fiskeri og de dermed forbundne udgifter og indtægter, uden at uvedkommende er tilstede. Det bemærkes, at ifølge oplysning fra sekretariatet for kommissarierne ved anlæg af jernbaner m. v. er det reglen, at uvedkommende ikke har adgang til taksationsmøderne eller andre forhandlinger om ekspropriationer.

At uvedkommende heller ikke kan være tilstede ved afløsningskommissionens interne voteringer, må ligeledes være naturligt.

Efter § 5, stk. 2, indføres imidlertid forhandlingerne i kommissionens autoriserede protokol. Enhver, der har berettiget interesse heri, og som ønsker udskrift af denne, må have adgang til at få en sådan mod betaling af de med udfærdigelsen af udskriften forbundne udgifter.

Spørgsmål 4. Vedrørende § 4, stk. 2: Kan ministeren godkende følgende ændringer:

a) At ålegårdsejeren i tilfælde af sagens indbringelse for domstolene bliver den sagsøgte part i retssagen?

b) At der tillægges ålegårdsejeren fri proces?

Besvarelse:

a) Det bemærkes, at det næppe vil være muligt at ordne forholdet således, at staten, hvor et tvivlsspørgsmål i forbindelse med

afløsningen skal afgøres, altid bliver den, der skal indbringe sagen for domstolene. Heraf ville følge, at kun de krav, som staten selv ønskede påkendt, blev behandlet for domstolene, idet en generel forpligtelse for staten til at indbringe alle krav ville medføre, at domstolene blev belastet med påkendelse af et meget stort antal påstande og krav, uanset om disse i mange tilfælde måtte vise sig at være ganske løse og ubegrundede.

Jeg må derfor fastholde, at den part, som ønsker spørgsmål afgjort, må tage initiativet til sagens indbringelse for domstolene, men det må forventes, at staten i alle tilfælde, hvor der er en begrundet tvivl, og hvor sagen har en virkelig økonomisk interesse, vil gå ind som sagsøger.

At „dreje“ sagen efter dens indbringelse for retten, således at staten i de tilfælde, hvor stævning er udtaget af en privat, overtager rollen som sagsøger, støder foruden på formelle vanskeligheder på akkurat samme praktiske vanskeligheder som ovenfor nævnte — skulle en sådan ordning rent teknisk kunne lade sig gennemføre, må der i hvert fald indsættes en klausul om, at kun sager, hvori der er en virkelig begrundet tvivl og en vis økonomisk interesse, kunne anlægges mod staten, og en sådan klausul ville det være meget svært at definere.

Heller ikke ses det muligt at give noget bestemt organ afgørelsen i så henseende. Afløsningskommissionen, som ville være det organ, som har bedst mulighed for at bedømme det, vil jo normalt være at betragte som en slags part i sagen. Gennem adgangen til at opnå fri proces i de tilfælde, hvor der efter justitsministeriets undersøgelse er rimelig grund til at give en sådan lempelse, opnår man sikkert en bedre og mere retfærdig ordning.

b) En generel adgang for ålegårdsejerne til fri proces synes det meget vanskeligt at indrømme. Domstolene ville i så fald blive belastet med ganske betydningsløse og unødvendige sager, som yderligere ville forsinke retsplejens udøvelse.

Spørgsmål 5. Vedrørende § 4, stk. 3: Hvilke betingelser vil justitsministeriet kræve opfyldt for at meddele „3. instansbevilling“?